

ЕКЗИСТЕНЦІЙНА КОНЦЕПЦІЯ ЛЮДИНИ І СВІТУ У ДРАМІ ЮРІЯ КОСАЧА «КОРТЕЗ І БЕЗТАЛАННА»

Реферат. Філософія екзистенціалізму, що зародилася в Європі 30-40-х років й розвинулася в 50-60-ті роки ХХ століття, мала відчутний вплив на світоглядно-художню позицію письменників української еміграції. У статті виявлено вплив цієї філософії на художні концепції світу і людини: Юрія Косача, Ігоря Костецького, Людмили Коваленко, Богдана Бойчука. Обґрунтовано, що Юрій Косач творчо осмислює ключові екзистенційні питання, відповідно до сучасного йому культурно-естетичного та історичного контекстів, відображаючи автпсихологічні мотиви на тлі епохи. Виявлено оригінальні риси мистецької платформи Юрія Косача в компаративному аспекті. Акцентовано на екзистенційній основі драматичного твору «Кортес і безталанна», на категоріях абсурду, самотності, вибору і свободи, смерті як базових для естетичної концепції автора. Аналіз драми в контексті філософії екзистенціалізму здійснено завдяки використанню таких методів: культурно-історичного, психологічного та біографічного.

Ключові слова: екзистенціалізм, філософія, абсурд, відчуження, самотність, вибір, свобода, смерть, драма.

Суспільна свідомість середини ХХ століття позначена болісними пошуками місця людини у світі, тому поява екзистенційної філософії, що акумулювала кризові моменти доби, мала закономірний характер. Тема безглуздість людського існування стала предметом уваги не тільки філософії, а і літератури та мистецтва ХХ століття (А. Камю, С. Беккет, Е. Йонеско, У. Фолкнер, С. Далі, П. Пікассо й ін.). Ця тема репрезентує новий погляд на людину та її місце в Універсумі. Світлана Антонович наполягає на тому, що відчуття абсурду пронизує й більшість драм української еміграції, вважаючи, що відповідне художнє зацікавлення митців зумовлене передусім соціально-політичним чинником. На переконання дослідниці, думки про безглуздість людської екзистенції в хаотичному світі породжують уявлення про життя, сповнене розпачу, самотності, тому п'єси представників діаспори часто відзначаються похмурістю. Загальний настрій творів посилює активне звертання до категорій екзистенціалізму, які підтверджують психологічний дискомфорт героїв, відчуження, самотність тощо. Мова персонажів насичена такими поняттями й образами, як «нісенітниця», «пустеля», «прірва», «ніщота», «втома», «хаос», «безталання», «нудьга», «задуха» та інші, що задають відповідний тон драмам [1, с. 133]. Лариса Залеська-Онишкевич, аналізуючи вияви екзистенціалізму в українській драмі, зазначає: «Якщо твори Сартра і Камю здебільшого виявляли відчай, чорний гумор, абсурдність і безнадійність в онтологічній самотності героїв, то в українських екзистенційних п'єсах побутував оптимістичний варіант, з певною надією, що наступники героїв досягнуть самоавтетичності (подібно до ранніх п'єс Габрієля Марселя)» [3, с. 133]. Особливий вияв екзистенціалізму помітний у таких драматичних творах як «Героїня помирає в першому акті» Людмили Коваленко, «Голод (1933) Б. Бойчука, «Дійство про ведикку людину» Ігоря Костецького, «Кортес і безталанна» Юрія Косача.

Ю. Косач у статті «Театр екзистенціалізму» (1947) зазначав, що основним завданням сучасної літератури є «відбиття трагізму людини наших днів, що перебуває під тиском двох крайностей: з одного боку, – жахіття воєн, революцій, післявоєнного погару, а з другого – грандіозний зліт Евфоріона сучасності [...], що за давньою мітологією символізує дух, пристрасно спрямований в гору, до зір. Ідеологи мистецтва пропонують створення міту сучасності: трагічного гуманізму як хотіння людини повз усе добитись до світлості в цю добу темряви» [7, с. 7]. Для Ю. Косача трагічний складник людського життя був украй важливим при визначенні засад літературної творчості. Більше того, він завжди тяжів над героями його творів, змушуючи їх шукати, розчаровуватися й знов сподіватися на краще. Юрій Косач наголошував: «Ми усі в пустелі, в небувалій пустині, де людина тільки з зорями, Богом і самим собою [...]. На тлі апокаліптичного змагу, трагедії змагу з долею, трагедії людських екзистенцій» [6, с. 89]. Герої Ю. Косача знаходять не висловлене вербально спасіння у

християнській любові до ближнього, до своєї батьківщини, до прекрасного, до Бога. Це дає сенс людському існуванню, нехай і трагічному, але вартому боротьби за високу мету в ньому.

Герої драми Ю. Косача «Кортес і безталанна» перебувають у стані відчуження, який виявляється в душевній ізольованості, смисловтраті, самотності, незнаходженні власної сутності, в «утраченій цілісності». Трагічність світобачення, яка властива героям його творів, на відміну від трагічної неунікненої самотності екзистенційних героїв Ж.-П. Сартра та А. Камю, пояснюється зовсім іншими обставинами, зокрема мотивами безґрунтярства, зміщення ідентифікаційного коду цілого покоління українців. Саме тому перед героями Ю. Косача та І. Костецького завжди постає перспектива віднаходження свого місця у світі через процес національної та особистісної ідентифікації. Проте І. Костецький зазначав, що не кожна людина спроможна знайти себе, а лише та, яка «готова взяти на себе відповідальність цілковитої свободи у формуванні власного життя», «ладна відмовитися від своєї «людської назви», щоб творити власну долю. Ортега-і-Гасет у трактаті «Повстання мас» писав про нечисленність таких особистостей у реальності: «Простуючи через життя, ми до зануди переконаємося, що більшість людей неспроможні на жодне зусилля, хіба що воно є безпосередньою реакцією на зовнішній тиск. І саме тому цих кілька одиниць, що виявилися спроможними на спонтанне й розкішне зусилля, виділяються окремішньо, наче монументи в нашій свідомості. Це люди добрі, шляхетні, єдино активні, а не лише реактивні, для яких життя – це постійне напруження, безнастанне тренування» [11, с. 52]. Особливостями таких людей є ще й те, що вони «здатні піднятися над обмеженням свого «я» – накиненою зовнішніми факторами особистістю, над сліпим послухом суспільним і природним у біологічному розумінні формам відчуття і поведінки» [9, с. 15]. Цікаво, що на відміну від Ю. Косача, І. Костецький в основу своєї художньої концепції «нової людини» ставить мотив «перетворення Jedermann'a, щоденної людської істотки на звияжця, на морального переможця» [9, с. 7].

Натомість герої Ю. Косача у драмі «Кортес і безталанна», які зуміли пізнати сенс життя й знайти своє місце в ньому, від початку були великими духом людьми, проте розкривали свій творчий потенціал переважно внаслідок перебування у межовій ситуації. Кортес був поетом, але, знаходячись у граничній ситуації (читач довідується про неї з контексту твору), він втрачає власну ідентичність. Криза інтелегентського способу життя призводить до певної втрати себе, він змушений відловлювати гадюк в Аргентині, працювати вантажником у порті Нью-Йорку, на плантаціях над Амазонкою, чистильником вікон у сеньори Марії Альфари. Як наслідок герой потрапляє у стан самовідчуження. «Я був колись людиною. Я жив тоді. Я був хоробрий і міцний. Я вмів мріяти, прагнути, боротись і загинати, не плачучи за життям» [8, с. 34]. У подібному стані перебуває і власниця багатого вілли і тресту Тамахо і Сігуерос – сеньора Марія Альфара. Передумовою її душевної ізольованості стало власне паразитичне життя. З тексту драми читач довідується, що предки Альфари були власниками першої залізниці, плантаторами, яким раби різали цукрову тростину, копали золото, срібло і мідь. Тепер, за словами Альфари, вона тільки паразит на Ельдорадо. Вона зависла в повній бездіяльності, бо навіть справи її тресту веде Дон Родріго Моралес.

Своєрідною спробою виходу з цієї порожнечі стає ідея заснування острова Блаженних. У розмові з Альфарою Кортес натякає їй, що є справи величніші від нудьги в бездіяльності, і розповідає про невідкритий ні Колумбом, ні Васко да Гамою острів Блаженних як джерело вічного буття і вічної молодості. Образ острова Блаженних, витворений авторською уявою, постає алюзією на міфологічне світосприйняття шумерів, як утопічного раю на землі, де ніхто не знає про бідність, хвороби та смерть. Освоєння острова стає для Альфари своєрідною спробою віднаходження власної ідентичності, вона вдається до рішучих дій та відразу вирішує субсидіювати експедицію на острів. Альфара пропонує Кортезу взяти на себе обов'язки секретаря і головного уповноваженого тресту. Зміна соціального статусу спочатку виявляється Кортезові надією на порятунок із лабет душевної кризи. Проте, відбувається трансформація як внутрішнього, так і зовнішнього стану героя. У другій дії Кортес постає уже зовсім іншим: «...в достойному одязі, з окулярами, які він нервово раз-по-раз здійсмає, діловито» [8, с. 22]. Зміни в його характері відзначає й Альфара:

АЛЬФАРА. Ви стали сухим ділком. Ваші криві, ваші засідання, ваші калькуляції... Ви стали холодним каменем. Ви, ви – перестали бути поетом!

КОРТЕЗ. На жаль, на жаль...

АЛЬФАРА. Ви обіцяли повести мене в країну чудес...

КОРТЕЗ. А повів вас у країну ком і процентів...леле...леле...

АЛЬФАРА. Ви казали, що ми попливемо у барці...

КОРТЕЗ. А барка змінилась у контору...

АЛЬФАРА. Ви обіцяли показати мені відроджену людину...

КОРТЕЗ. А показав вам хижачьку і підлу тварючку... Яка знає, що в цьому світі існує лише облуда і право міцніших зубів... [8, с. 45].

Утопічне сподівання того, що соціальний стан може помітно змінити життєву організацію, спричинило емоційне виснаження. Відбулась дезорганізація свідомості та діяльності, яка характеризується станом безнадійності та втратою перспективи. Такий психічний стан людини у психології називається фрустрацією. Дослідник М. Д. Левітов відзначає такі ознаки фрустрації, як агресивність, депресивність, безсилля, відчай. Саме така поведінка характеризує дії головного героя:

КОРТЕЗ. Мавпою, мавпою я став – дійсно, ця письменниця мене відгадала. Ні, я став – гієною, Альфаро, і це ви винні в тому. Це ви здолали в мені поета, вільного мистця! Це ви розкололи моє Я, колись таке нескорене, колись таке нескорене, таке горде [...].

АЛЬФАРА. Ах, щоб я дала...

КОРТЕЗ. Ви можете дати все, що посідаєте, ви, мізерна, але ви не визволите мене.

АЛЬФАРА. О, зжальтесь наді мною, Кортеше.

КОРТЕЗ. Не удавайте. У вас все – фальшиве. Вся ви – маріонетка, лялька, лелітка, у вас нема ні одного природнього почуття...Облиште мене... Дайте мені раз бути вільним... [8, с. 47].

Кортез усвіомлює, що грати роль секретаря у нього зовсім не виходить, приходиться бажання вирватися з цього «клятого» стану, щоб знову «любити хмари і прибій моря, як колись, і бути вільним митцем» [8, с. 50]. У цьому вбачається особливість трактування абсурдного світу автором. Світ героїв Ю. Косача настільки абсурдний, наскільки він є таким для міфічного Сізіфа. І для Ю. Косача, і для І. Костецького однією важливою рисою екзистенційного героя-творця поставала благородність його місії в житті – «суттю місії «великої людини» був процес індивідуального духовного росту й самознайдення – відлуння пошуків Парсевалія, «по-модерному святої» людини, «до божественного служіння може бути допущена по довгих роках війни зо спокусами й повного, остаточного самоусвідомлення» [9, с. 97]. Кортез проходить всі стадії переродження: від поета – до вантажника в порті Нью-Йорку, від відловлювача гадюк в Аргентині – до працівника на плантаціях в Амазонії, від стюарда на норвезькому кораблі – до пірата-конкістадора, від чистильника вікон – до засновника острова Блаженних. Замикає це коло його повернення в первісний стан. Отож, головний герой зумів пізнати сенс власного життя й знайти своє місце в ньому внаслідок потрапляння в межову ситуацію. Драма Ю. Косача перегукується з п'єсами І. Костецького «Дійство про велику людину» та Е. Йонеско «Голомоза співачка», зокрема в зображенні концепції символічного часу. Для цих п'єс характерне відтворення двох вимірів часу, які перекривають один одного: перший прогресивний – коли швидкість часу релятивна до подій. Другий – і прогресивний, і регресивний. Останній вимір часу дає можливість фінальній сцені повернутися до початку твору. Ці дві площини усвідомлення плинності часу остаточно з'єднуються, і тоді теперішнє стає минулим, а минуле теперішнім. Драматурги представляють час не як лінійний / горизонтальний, а як спіральний з певними повтореннями певних подій. Композиційний прийом цих драм нагадує композиційне оформлення кумулятивної казки, яку виокремив В.Я. Пропп. «Головний композиційний прийом кумулятивних казок, – як зазначив дослідник, – полягає в багаторазовому повторенні, накопиченні однотипних дій, доки створена таким чином ланка не обривається або ж не розплітається у зворотньому напрямку» [12, с. 343]. Таким чином, особливою рисою кумулятивних казок є повторення одноманітних дій, що утворює своєрідний ланцюг, який може раптово обірватись.

Такий спосіб спіральної побудови твору можна вважати прадавнім, як і саме сприйняття циклічності часу. Водночас він є дуже модерним підходом до розуміння концепції часу, пояснює суб'єктивне сприймання подій, а також трактує час не тільки як циклічний, але й релятивний. І саме з цього погляду герої твору переконуються, що можуть починати життя наново (як і циклічність природи), зокрема, якщо вони досягнули найважливіше для того, щоб стати «великою людиною», тобто знайти власний самовияв та свою індивідуальність.

У п'єсах Е. Йонеско, І. Костецького, Ю. Косача є натяки на те, що можна буде знову починати все наново, але в цій циклічності також є сенс. У цьому можна бачити реінтеграцію вічної правди про людину та її шукання. До цього підкреслення віднови і певного загравання з ілюзією та реальністю вдавався не один автор доби постмодернізму, переважно відразу після Другої світової війни. Лариса Залеська Онишкевич висуває гіпотезу, що така тенденція зумовлена своєрідним виявом надії жити й пережити жахливі події війни, створити нове життя [4, с. 87].

Проте, окрім усвідомлення власної сутності, творчого потенціалу, сподівання щось змінити для головних героїв залишається недосяжним. На початку п'єси Кортес прийшов до вілли Альфари, щоб «прочистити її вікна для кращого життя, з надією витягнути її з «бездіяльності», вивести з темряви. Цього він не досягнув і сам потрапив у «клітку», з якої нарешті визволяється. Альфара, прагнучи світла і життєрадості, теж не досягла свого. Віра її в Кортеза не справдилася. Таким чином, Ю. Косач у драмі «Кортес і безталанна», на відміну від інших своїх творів, наголошує на вічному трагізмі і відчаї людської душі. У цьому вбачаються автобіографічні мотиви драматичного твору. Відомо, що, перебуваючи в Німеччині, Косач мав великий успіх, бо його драматичні драми користувалися неабияким попитом. Він приїхав до США з ідеєю творити далі, але зазнав повного розчарування життям на американському континенті. В.Войтенко наголошує на тому, що Америка його зламала. Богемне, мандрівне життя письменника перетворилося на життя звичайного робітника: «Він (Ю. Косач) був лісорубом і маляром, будівельником і вантажником, був прибиральником у готелі і чистив вікна висотних будинків, служив конторським клерком, шукав золото на Алясці, водив баржі в Каліфорнії...» [3, с. 11]. Драма «Кортес і безталанна» написана у 1956 році у Нью-Йорку у сподіванні, що її будуть ставити на сценах найвідоміших театрів, проте цього не сталося. Через три роки автор уже став редактором прорадянського журналу «За синім океаном», у якому вдавався до критики західної діаспори. Надалі субсидії на видання журналу припинилися і Косач розчарувався і Радянським Союзом. У драмі «Кортес і безталанна» автор ніби прагнув втілити власні життєві постулати про трагічну сутність людської вдачі.

Ю. Косач відтворює також екзистенційні мотиви самотності та страждання, вибору та свободи. Український філософ Н. Хамітов висуває гіпотезу, що «самотність є надзвичайно напруженим станом і ситуацією», оскільки «виражає буття людини, яке сповнене стражданням унаслідок відчуження від себе та роду, втрати й пошуку самототожності» [15, с. 4]. Учений розрізняє дві форми самотності: зовнішню і внутрішню, а в межах зовнішньої самотності – два її види: фізичну та психічну. «Зовнішня самотність, – пише дослідник, – є передусім результатом випадку-катастрофи, що фізично відокремила людину від інших людей, викидаючи за межі соціуму. Але зовнішня самотність може бути й наслідком випадку-конфлікту, який розгортається в межах соціуму. У цьому разі відбувається психологічне відокремлення людини від інших людей. І фізична, і психологічна форми зовнішньої самотності близькі у тому, що їхні причини постають зовнішніми щодо екзистенційних глибин людини» [15, с. 19].

Альфара перебуває у стані зовнішньої самотності в її фізичному вияві. Водночас героїня драми, фізично знаходячись у межах соціуму, відокремлена від нього психологічно внаслідок неможливості віднайти рівних собі людей: її оточують лише працівники її будинку. На початку драми головна героїня постає перед читачем вже на тій стадії самотності, коли вона як особистість внутрішньо ідентифікована, а лінія її поведінки визначена та внутрішньо легітимізована. Проте героїня психологічно прагне позбутися цього відчуття, тому вдається не тільки до рішучих дій, але й до самопожертви:

АЛЬФАРА. Виглядає на те, що ви хочете мене покинути, Кортезе? [...]. Кортезе, чи не вабить вас інший берег? Хоч би Венеція? Я куплю вам у Венеції титул тонфалон'єра...

КОРТЕЗ. Навіть на титул дожа не проміняю свободи.

АЛЬФАРА. Любий, чого хочете, щоб приспати свободу? Я куплю вам флотилію каравел, щоб ви відкрили острови блаженних! Або фрегат, на якому ви будете піратом... [8, с. 48].

Надалі характерним для героїні твору стає стан туги, що в екзистенційному філософуванні вважається невід'ємною складовою ситуації самотності: «І ось я залишилась сама-самітненька... знов повзуть слимаки вічності, знов розверзаються зяючі прірви порожнечі, і знов ця шушваль детенератів. Кому, кому розповім мій смуток, безталанна я?» [8, с. 48].

Екзистенційний мотив самотності, туги та страждання – наслідок втрати суб'єктом життєвих сподівань, власної системності та цілісності.

Мотив вибору і свободи, який найдетальніше в екзистенційному ключі дослідив у праці «Буття та ніщо» Ж.-П. Сартр, перетворюється в постмодерністській творчості на мотиви не-свободи й не-вибору (неможливості вибору). Вислів «Людина приречена бути вільною», проголошений Ж.-П.Сартром, пропонує позицію відокремленого індивіда, що, всупереч ворожості й тривожності світу, має послідовно відстоювати своє право на недетермінований вибір. Проте в епоху постмодернізму і цей вибір виявляється детермінованим через неможливість дезорієнтованою людиною зробити його вільно. Проблему вибору і свободи у драмі Ю. Косача порушує головний герой Кортес. Шукаючи своє місце у житті, головний герой постає перед вибором мандрівного життя поета чи матеріально забезпеченого секретаря тресту Тамахо і Сігуерос. Читач спостерігає душевну роздвоєність героя і наслідки неправильного вибору. Динамічний розвиток особистості героя призводить до проголошення ним наступного життєвого постулату: *«Навіть за титул дожа не промінюю свободи»* [8, с. 48]. Наприкінці твору Кортес усвідомлює весь абсурд навколишнього життя та безглуздість власного, його мучить ситуація життя без свободи: все відбувається за певним зразком «старовинної комедії Лопе де Вега», кожен виконує свою роль, яка зрежисована системою: *«Я людину в собі здолав, щоб стати нікчемою... Я попав до лялок, арлекінів, клоунів, забувши, скажіть, що і кого?.. Себе, себе найперше! Хіба так діє поет, з біса! Хіба вже вицвирть притухла моя воля, сеньори?»* [8, с. 46]. Тому він намагається змінити себе, створити навколо нову дійсність. Вважаючи, що літературна творчість та мандрівне життя – це спроба реалізувати себе і таким чином урятуватись.

У драмі реалізується ще один екзистенційний мотив – смерті, що є абсурдною межовою ситуацією, бо обриває проект суб'єкта свідомості в його прагнення стати абсолют (буттям-для-себе-в-собі). Для Кортеса абсолют – це богомне життя поета. Для досягнення цієї мети йому доводиться пережити низку випробувань, якими супроводжується відхід людини мистецтва від усталеного способу життя. Будь-який відступ на шляху до абсолюту постає своєрідною духовною смертю: *«Я недужий, от що, Альфаро. Я серйозно занедужав. Ще трохи – і мене огорне смертельна квалість, мене звалить смертельна блідість. Я вмру. Я вмру так, неначе ніколи і не жив [...]. Якби то я міг видертися з цього клятого безвілля. Чи буду я любити так само хмари і прибій моря, як колись?»* [8, с. 25].

Таким чином, філософія екзистенціалізму, що зародилася в Європі 30-40-х роках й розвинулася у 50-60-ті роки ХХ століття, мала відчутний вплив на світоглядно-художню позицію Ю. Косача. Український драматург творчо осмислює ключові екзистенційні питання, відповідно до сучасного йому культурно-естетичного та історичного контекстів, відображаючи автотсихологічні мотиви на тлі епохи.

Список використаної літератури

1. Беспутна С. О. Мотив абсурду в драматургії української діаспори середини ХХ століття / С. О. Беспутна // Наук. зап. Харк. нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди. Сер.: Літературознавство. – 2008. – Вип. 4 (56), ч. 2. – С. 132–138.
2. Васишин І. П. Епоха й людина в художньо-екзистенційному вимірі літератури періоду ДіПі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : Спец. 10.01.01 / І. П. Васишин. – Львів, 2008. – 18 с.
3. Войтенко В. Юрій Косач // Слово Просвіти – 2005. – 3-9 листоп. (Чис. 44). – С. 11-17.
4. Залеська-Онишкевич Л. Близнята ще зустрінуться. Антологія драматургії української діаспори. – К., 1997. – С. 69.
5. Камю А. Вибрані твори: у 3-х тт. – Т.3. – Харків, 1997. – С.72-90.
6. Косач Ю. З нотатника в міждіб'я / Юрій Косач // Рідне слово. – 1946. – № 4. – С. 86-90.
7. Косач Ю. Театр екзистенціалізму / Юрій Косач // Арка. – 1947. – №1. – С. 9.
8. Косач Ю. Кортес і Безталанна : драма / Ю. Косач // Сучасність – 1998. – № 5. – С. 12-49.
9. Костецький Ігор. Тобі належить цілий світ. Вибр. твори / Ігор Костецький [упорядкув., ст., прим. М. Р. Стех]. – К. : Критика, 2005. – 528 с.
10. Лепьохін Є. «Граничні ситуації»: роль і значення у літературі екзистенціалізму / Є. Лепьохін // Вісник Львів. нац. унів. ім. І. Франка. – Львів, 2009. – Вип. 2. – С. 5-11.

11. Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори / Хосе Ортега-і-Гасет. – К. : Основи, 1994. – 424 с.
12. Пропп В. Я. Русская сказка. – Лабиринт, 1984. – 124 с.
13. Ращенко А. Особливості модифікації екзистенційної концепції героя і світу в художніх світоглядах Ю. Косача та І. Костецького // Рідна школа – 2003. – № 7– С. 457-461.
14. Сартр Жан Поль. Дороги свободи / Жан-Поль Сартр; [пер. с франц. Д. Вальяно, Л. Григорьян]. – Х. : Фолио, 1997. – (Вершини). – Т. 1: Возраст зрелости. – Х. : Фолио, 1997. – 367 с.
15. Хамітов Н. Самотність як феномен людського буття: автореф. дис. ... доктора філос. наук: 09.0004./ НАН України, Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди / Н.Хамітов – К., 1998. – 34 с.

Аннотация

Реутова М. А. Екзистенціальна концепція человека и мира в драме Юрия Косача «Кортес и несчастная».

Философия экзистенциализма, зародилась в Европе 30-40-х годов и развилась в 50-60-е годы XX века, имела ощутимое влияние на мировоззренческо-художественную позицию представителей литературы украинской эмиграции. В статье исследованы особенности влияния этой философии на художественную концепцию мира и человека: Юрия Косача, Игоря Костецкого, Людмилы Коваленко, Богдана Бойчука. Доказано, что Юрий Косач интерпретирует ключевые экзистенциальные вопросы, в соответствии с современным ему культурно-эстетическим и историческим контекстом, отражая автopsихологические мотивы на фоне эпохи. Учитывая это, проанализированы особенности художественной платформы Юрия Косача в компаративном аспекте. Акцентировано на экзистенциальной основе драматического произведения «Кортес и несчастная», на категориях абсурда, одиночества, выбора и свободы, смерти как базовых для эстетической концепции автора.

Ключевые слова: экзистенциализм, философия, абсурд, отчуждение, одиночество, выбор, свобода, смерть, драма.

Summary

Reutova M. A. The existential concept of man and the world in the drama by Yuriy Kosach “Cortez and Unlucky”.

The philosophy of existentialism, which originated in Europe 30-40 years and developed in 50-60 years of the twentieth century, had a significant influence on the ideological and artistic positions of Ukrainian literature of exile. In the article the features of influence of this philosophy to the artistic conception of the world and person: Yuriy Kosach, Igor Kostetskiy, Lyudmila Kovalenko, Bogdan Boychuk. Proved that Yuriy Kosach creatively interprets the key existential questions, according to contemporary cultural, aesthetic and historical contexts, reflecting avtopsychologichni motifs on the background of the era. In view of this, analyzes original features artistic platform Yuri Kosach in comparative perspective. The attention to the existential basis of dramatic work “Cortez and Unlucky”, the categories of absurd, loneliness, choice and freedom, death as a base for the aesthetic concept of the author.

Keywords: existentialism, philosophy, absurd, alienation, loneliness, choice, freedom, death, drama.

УДК [811.161.2+811.162.1+811.162.3]367.625

Л. В. Сегін

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

СТРУКТУРА І СЕМАНТИКА СЛОВОТВІРНИХ ПАРАДИГМ ПРЕФІКСАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ

Реферат. Стаття продовжує цикл публікацій автора з вивчення словотвірних можливостей частин мови, лексико-семантичних груп у зіставно-типологічному аспекті на матеріалі слов'янських мов. Об'єктом дослідження обрано дієслова динамічної просторової локалізованості з префіксом над-/nad- в українській, польській і чеській мовах. У статті